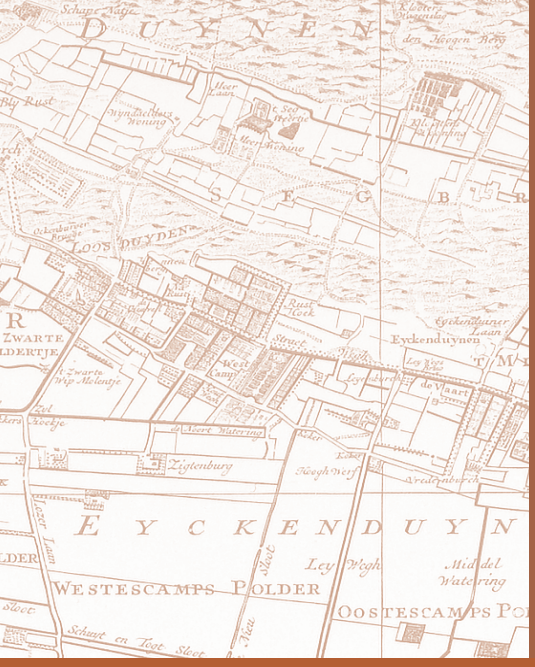

Delftse Archeologische Notitie 78

Staalweg 1

Een archeologisch bureauonderzoek

Bas Penning

Archeologie

Delft

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

Delftse Archeologische Notitie 78

Staalweg 1, Delft

Een archeologisch bureauonderzoek

Bas Penning

Opdrachtgever:	Gemeente Delft Afdeling Vastgoed
Contactpersoon:	Dhr. H. Augustinus Postbus 78 2600 ME Delft
Bevoegde overheid:	Gemeente Delft
Beheer documentatie:	Gemeente Delft
Type onderzoek:	Bureauonderzoek
Periode van uitvoer:	Mei 2015
Aanleiding:	Herontwikkeling terrein Staalweg 1
Locatie:	Staalweg 1, Delft
Coördinaten:	85494 / 447525
CIS-code:	66793
Projectcode:	DB164
Projectleider:	B. Penning (MA)
Status:	Definitieve versie, juni 2015
Autorisatie:	Drs. J.P. Bakx

ISSN: 1879-9590
© 2015 Archeologie Delft

Archeologie Delft

Postbus 78
2600 ME Delft
015-2602358
archeologie@delft.nl
www.archeologie-delft.nl

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

Samenvatting

De gemeente Delft gaat het terrein aan de Staalweg 1 te Delft herontwikkelen. Hierbij zal de huidige bebouwing en bodemverharding worden verwijderd en zullen er woningen en bedrijven op het terrein worden gevestigd. Omdat niet uit te sluiten is dat bij deze ontwikkelingen archeologische resten vernietigd worden, is aan Archeologie Delft gevraagd om vooruitlopend op de ontwikkelingen een archeologisch bureauonderzoek uit te voeren.

Uit het onderzoek is gebleken dat het plangebied een lage verwachting heeft op het aantreffen van nederzettingen uit de Romeinse tijd, Vroege- en Late Middeleeuwen. De enige resten die verwacht kunnen worden betreffen verkavelingssystemen uit bovengenoemde perioden. Deze worden direct onder het maaiveld of onder recente ophogingslagen verwacht, op de afzettingen van de Gantel Laag. Voor de Nieuwe tijd geldt dat er in een deel van het terrein een hoge verwachting is voor het aantreffen van resten van 'de Stille Putten', het gemeentelijk recycle-depot dat vanaf 1550 in gebruik was en waar onder andere compostering plaatsvond.

Voor de zone waarin vanaf 1550 het gemeentelijke recycle-depot heeft gelegen, wordt geadviseerd om een booronderzoek te laten uitvoeren. Het doel van dit onderzoek is onderzoeken of in de bodem mogelijk nog resten aanwezig zijn van dit depot of dat deze door recentere ontwikkelingen verdwenen zijn. Voor de rest van het terrein wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

Inhoudsopgave

3 **Samenvatting**

7 **1 Inleiding**
1.1 Kader en doelstelling
1.2 Plangebied
1.3 Beleid gemeente Delft ten aanzien van archeologie
1.4 Bestemmingsplan
1.5 Onderzoeksopzet en richtlijnen

11 **2 Bureauonderzoek**
2.1 Methoden
2.2 Resultaten

19 **3 Conclusie en selectieadvies**
3.1 Conclusie
3.2 Selectieadvies

25 **Gebruikte afkortingen**

25 **Bibliografie**

26 **Lijst van afbeeldingen**

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

De gemeente Delft gaat het terrein aan de Staalweg 1 te Delft herontwikkelen. Hierbij zal de huidige bebouwing en bodemverharding worden verwijderd en zullen er woningen en bedrijven op het terrein worden gevestigd. Ook zal een deel van het terrein moeten worden gesaneerd.

Het is nog niet bekend in welke mate de bodem bij deze ontwikkelingen verstoord zal worden. Omdat niet uit te sluiten is dat bij deze werkzaamheden archeologische resten worden vernietigd, is aan Archeologie Delft gevraagd om vooruitlopend op de ontwikkelingen een archeologisch bureauonderzoek uit te voeren.

Het doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie om daarmee tot een gespecificeerde, archeologische verwachting te komen. Dit gebeurt aan de hand van bestaande bronnen over bekende of verwachte archeologische waarden. Aan deze verwachting wordt een selectieadvies gekoppeld. Het bevoegd gezag, in deze de gemeente Delft, neemt vervolgens het selectiebesluit.

1.2 Plangebied

Het plangebied bestaat uit een terrein aan de Staalweg en ligt in de gemeente Delft (afbeelding 1). Het staat afgebeeld op kaartblad 37e van de topografische kaart van Nederland en heeft als centrumcoördinaat 85494 / 447525. Het plangebied wordt in het noorden en oosten begrensd door de Staalweg, in het

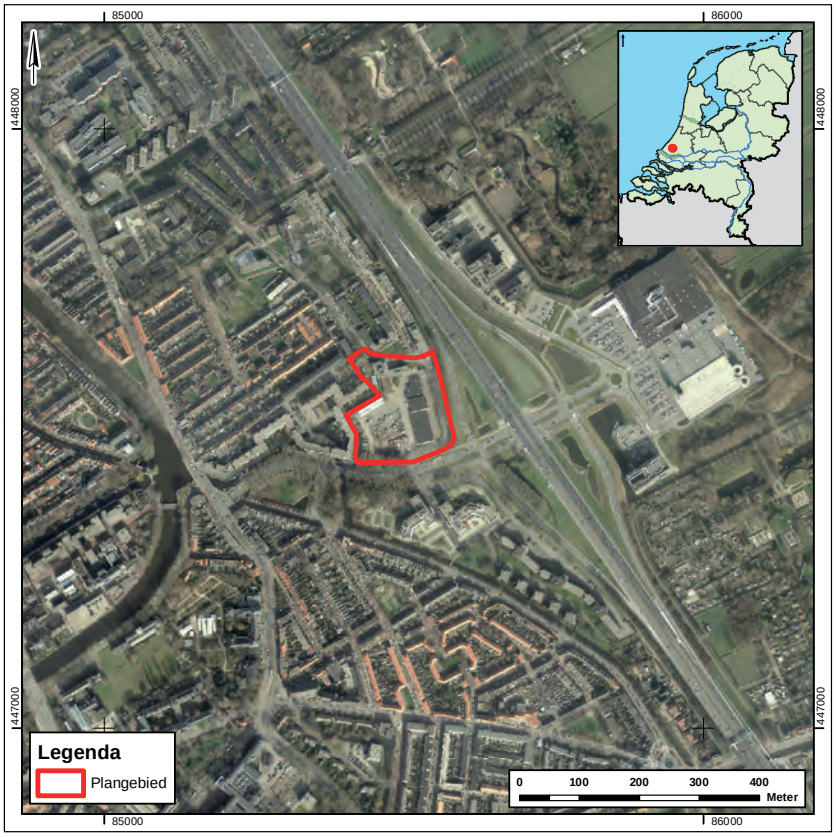

Afbeelding 1: de ligging het plangebied op een luchtfoto (bron: gemeente Delft).

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

zuiden door de Oostpoortweg en in het westen door de Stille Putten. Het oppervlakte van het plangebied is circa 2,5 hectare.

1.3 Beleid gemeente Delft ten aanzien van archeologie

De gemeente Delft hanteert sinds 2012 een archeologische beleidskaart voor de gehele gemeente.[1] Deze kaart is gebaseerd op de beschikbare kennis van de lokale landschapsontwikkeling, cultuurhistorie en het bodemarchief. Op de beleidskaart worden de verschillende archeologische verwachtingsgebieden binnen de gemeente gekoppeld aan vrijstellingsgrenzen. Bodemverstorende werkzaamheden die deze grenzen niet overschrijden worden op voorhand vrijgesteld van de verplichting tot het doen van archeologisch onderzoek.

Door middel van het hanteren van een gedifferentieerd vrijstellingenbeleid wordt binnen de gehele gemeente gezocht naar een goede balans tussen de verwachte aanwezigheid van archeologische resten en de voorwaarden die worden verbonden aan bodemverstorende activiteiten.

Om de omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden goed, maar ook zinvol te laten verlopen, wordt in de gemeente Delft alleen archeologisch (voor)onderzoek vereist wanneer de aard van de bodemingrepen dusdanig is dat er daadwerkelijk schade aan het bodemarchief kan optreden. De verschillende beleidszones vereisen dan ook elk een eigen benadering voor wat betreft de vrijstelling van archeologisch onderzoek voor bodemverstoringen tot een bepaalde diepte en omvang.

Het plangebied ligt volgens de beleidskaart in een zone met een lage archeologische verwachting. Hiervoor geldt een vrijstellingsregime waarbinnen maximaal een oppervlak van 200 m^2 verstoord mag worden met een maximale diepte van 40 cm –Mv.

[1] *Kerkhof 2012.*

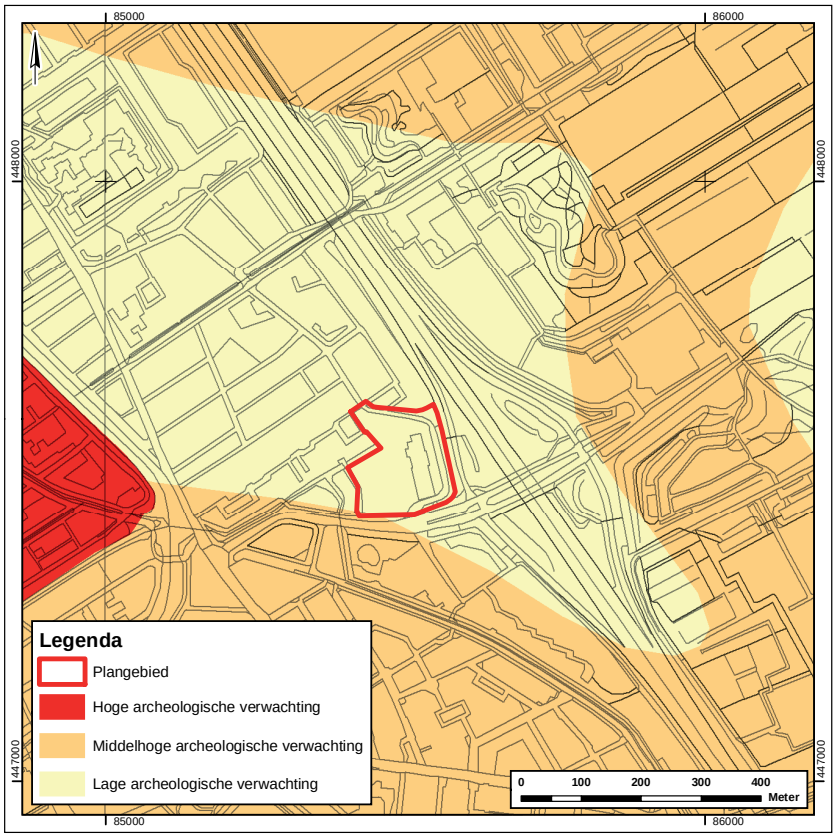

Afbeelding 2: de verwachting volgens de beleidskaart van de gemeente Delft.

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

1.4 Bestemmingsplan

Volgens het bestemmingsplan is er in het plangebied geen sprake van een medebestemming archeologie.[2]

1.5 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek in combinatie met een verkennend booronderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de eisen zoals deze zijn opgesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3, van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; http://www.sikb.nl).

[2] *Bestemmingsplan Noordoost, vastgesteld 28 juni 2007.*

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het doel van dit bureauonderzoek is het verzamelen van alle bekende gegevens met betrekking tot de verstoringen, geologie, historische-geografie en archeologie in de omgeving van het plangebied.Aan de hand van deze gegevens kan een archeologische verwachting worden opgesteld.

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de informatie uit het Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN), de bodem-, geomorfologische- en geologische kaart en overige bronnen.

2.2 Resultaten

Huidig grondgebruik

Het is van belang om voorafgaand aan het onderzoek het huidige grondgebruik vast te stellen. Bodemverontreiniging, bebouwing, oppervlakteverharding, riolering, kabels en leidingen kunnen de archeologische verwachting beïnvloeden en bepalend zijn voor de te volgen onderzoeksstrategie.

Op dit moment bestaat het plangebied bodemverharding, bedrijfspanden, opslagruimtes en openbare weg. Het maaiveld bevindt zich tussen 0,0 en 0,5 meter -NAP.[3]

[3] *http://www.ahn.nl/pagina/viewer.*

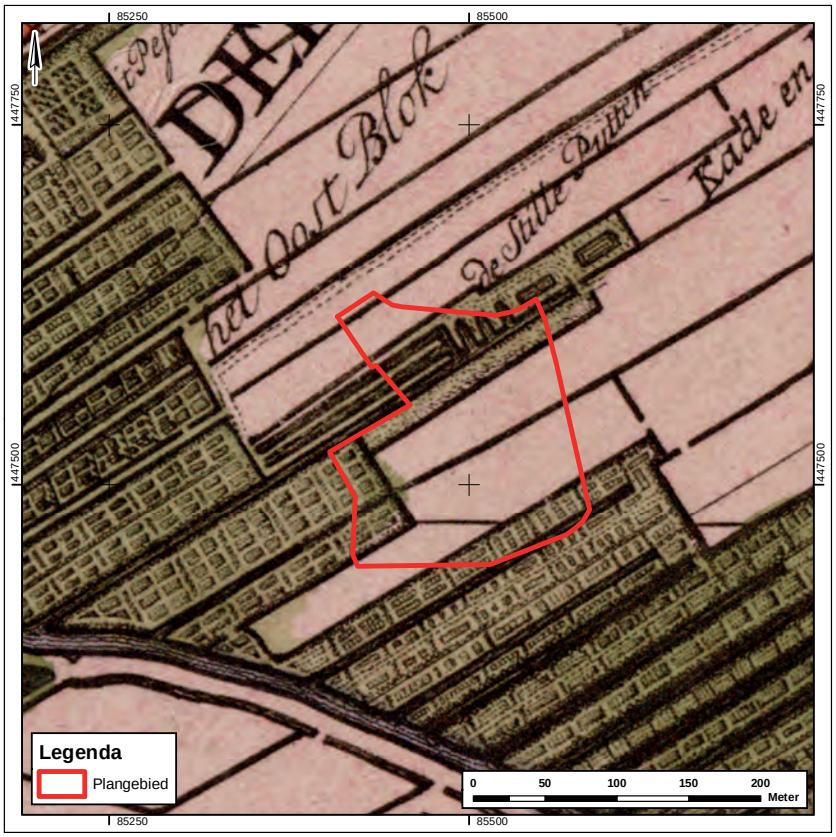

Afbeelding 3: het plangebied (globaal) geprojecteerd op de kaart van Kruikius uit 1712.

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

Historisch grondgebruik en verstoringen

Het bestuderen van het historisch grondgebruik van het plangebied kan informatie verschaffen over eventuele archeologische vindplaatsen. Uit de bestudering van oud kaartmateriaal kan blijken of het plangebied in het verleden bebouwd is en of er bijvoorbeeld (water)wegen in het plangebied aanwezig zijn geweest. Ook kunnen ontgravingen en ophogingen door middel van oude kaarten soms in beeld worden gebracht.

Op de oudste gedetailleerde kaart van het plangebied, de kaart van Kruikius uit 1712, is te zien dat het plangebied onbebouwd is. Het meest noordelijke deel en de zuidelijke helft van het plangebied zijn onbebouwd en worden gebruikt voor agrarische doeleinden. Daartussen ligt een perceel dat 'de Stille Putten' wordt genoemd. Dit perceel heeft vanaf 1550 dienst gedaan als gemeentelijk recycle-depot, waar organisch afval, baggerslib en uitwerpselen in grote gegraven kuilen (putten) werden verwerkt tot compost.[4] Deze kuilen, die lagen ten noorden van de Scheisloot, zijn in de loop der jaren een aantal keer opnieuw uitgegraven en uitgebreid. Op afbeeldingen uit de eerste helft van de twintigste eeuw is te zien dat de putten bestaan uit grote betonnen bakken. Mogelijk zijn de oudste kuilen door de aanleg van de betonnen putten verdwenen. In de 20e eeuw is het terrein ook gebruikt voor andere vormen van afvalverwerking en werd er ook niet composteerbaar materiaal verwerkt. Er lopen diverse kabels, leidingen en riolering door het plangebied, die bodemverstoring hebben veroorzaakt.[5] Deze liggen voornamelijk rond de huidige Staalweg, maar ook elders in het plangebied zijn deze aanwezig. De omvang van deze verstoringen is onbekend. Ook zal de bouw van de in het plangebied aanwezige panden enige bodemverstoring hebben veroorzaakt. In één van deze panden is een smeerput aanwezig.

Bekende aardwetenschappelijke waarden

In het verleden bestond er vaak een nauwe relatie tussen de locatiekeuze voor nederzettingen en de bodemgesteldheid. Zo was in West-Nederland de aanwezigheid van een droge ondergrond één van de belangrijkste vestigingsfactoren in een gebied dat geregeld door binnendringend zee- en rivierwater werd bedreigd. Het is daarom belangrijk om duidelijkheid te krijgen over de bodemopbouw van het plangebied, zodat onderzocht kan worden of delen van dit plangebied in aanmerking kwamen voor bewoning of wellicht op een andere manier bruikbaar waren voor de mens.

Volgens de archeologisch-geologische kaart van Delft[6] bevinden zich in de ondergrond van het plangebied dekafzettingen van de Gantel Laag van het Laagpakket van Walcheren aan het oppervlak. Deze dekafzettingen zijn hier meer dan 2 meter dik. Onder deze kleilagen bevindt zich het Hollandveen van de formatie van Nieuwkoop. Dit veen ligt op de kleiige afzettingen van het Laagpakket van Wormer.

Bekende archeologische waarden

Op basis van het landelijke Archeologische Informatiesysteem (Archis) en de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) kan worden gesteld dat zich binnen een straal van circa 500 m van het plangebied meerdere archeologische vindplaatsen, onderzoeksmeldingen en waarnemingen bevinden (afbeelding 5). In de omgeving van het plangebied is op een aantal plaatsen archeologisch onderzoek verricht. Het merendeel van deze vindplaatsen ligt in of net buiten de historische stadskern van Delft en heeft ook betrekking op deze stad.[7] Eén vindplaats die hier ligt, betreft een systeem van verkavelingsgreppels uit de Romeinse tijd.[8]

Buiten de historische stadskern is op een aantal plekken archeologisch on-

[4] *Annema 1992, 101-102 & Van den Berg 1998.*

[5] *Klic-meldingsnummer 150026003.*

[6] *Paans* et al. *2004.*

[7] *DC045, DC123 & DB110; Waarnemingsnummer 413302.*

[8] *DC134.*

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

Afbeelding 4: geomorfologische situatie in en rondom het plangebied op basis van de archeologisch-geologische kaart van Delft.

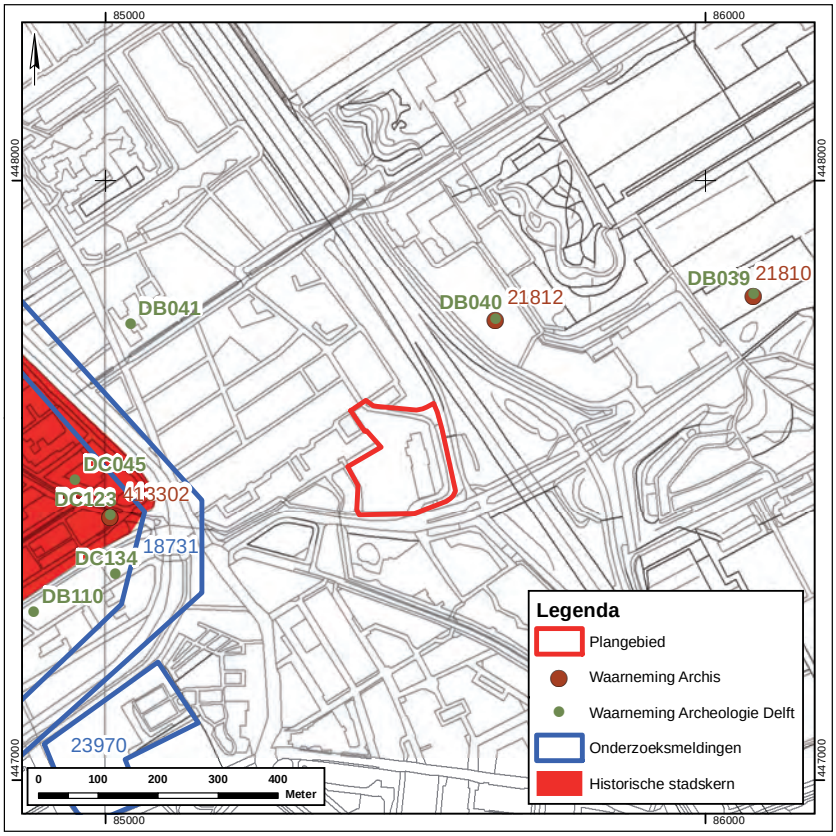

Afbeelding 5: waarnemingen en onderzoeksmeldingen in een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

derzoek gedaan. Het betreft in één geval een booronderzoek ten zuidwesten van het plangebied.[9] Een tweede geval betreft een onderzoek voorafgaand aan baggerwerkzaamheden in de Schie waaruit bleek dat er kans is op het aantreffen van scheepsresten.[10]

Ten noorden van het plangebied zijn drie waarnemingen bekend. Het betreft een pestkerkhof[11] en twee vindplaatsen van één scherf roodbakkend aardewerk uit de Late-Middeleeuwen of Nieuwe tijd.[12] Deze scherven zijn, gezien hun geringe aantal, geen aanwijzing voor een woonplaats.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van deze bureaustudie geldt voor het plangebied een lage archeologische verwachting van vindplaatsen uit de Romeinse tijd, Vroege- en Late Middeleeuwen. Uit deze periode worden uitsluiten resten van verkavelingssystemen verwacht. Deze worden direct onder het maaiveld of onder recente ophogingslagen verwacht, op de afzettingen van de Gantel Laag. Voor de Nieuwe Tijd geldt er een hoge verwachting op het aantreffen van resten van 'de Stille Putten', indien de resten hiervan niet verstoord zijn door latere ontwikkelingen.

Deze verwachtingen zijn gebaseerd op de geologische opbouw van de ondergrond, historisch kaartmateriaal en op basis van de bevindingen van archeologisch onderzoek en waarnemingen in de directe omgeving.

[9] *Onderzoeksmeldingsnummer 23970.*

[10] *Onderzoeksmeldingsnummer 18731.*

[11] *DB041.*

[12] *DB039 & DB040; Waarnemingsnummers 21810 & 21812.*

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

3 Conclusie en selectieadvies

3.1 Conclusie

Het plangebied heeft een lage verwachting op het aantreffen van resten uit de Romeinse tijd, Vroege- en Late Middeleeuwen. De enige resten die verwacht kunnen worden betreffen verkavelingssystemen uit bovengenoemde perioden. Deze worden direct onder het maaiveld of onder recente ophogingslagen verwacht, op de afzettingen van de Gantel Laag. Voor de Nieuwe tijd geldt dat er in een deel van het terrein een hoge verwachting is voor het aantreffen van resten van 'de Stille Putten', het gemeentelijk recycle-depot dat vanaf 1550 in gebruik was en waar onder andere compostering plaatsvond.

Het plangebied is deels verstoord als gevolg van de aanleg van kabels, leidingen en riolering en de aanwezigheid van een smeerput. Ook recentelijk aangelegde putten voor compostering hebben oudere voorgangers mogelijk verstoord.

3.2 Selectieadvies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek en de voorgenomen ontwikkeling wordt geadviseerd om voor het grootste deel van het plangebied geen archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren (afbeelding 6). Er bevinden zich in dit deel zeer waarschijnlijk geen nederzettingssporen binnen het plangebied en onderzoek naar de mogelijk aanwezige verkavelingssystemen wordt gezien de beperkte oppervlakte van het plangebied niet noodzakelijk

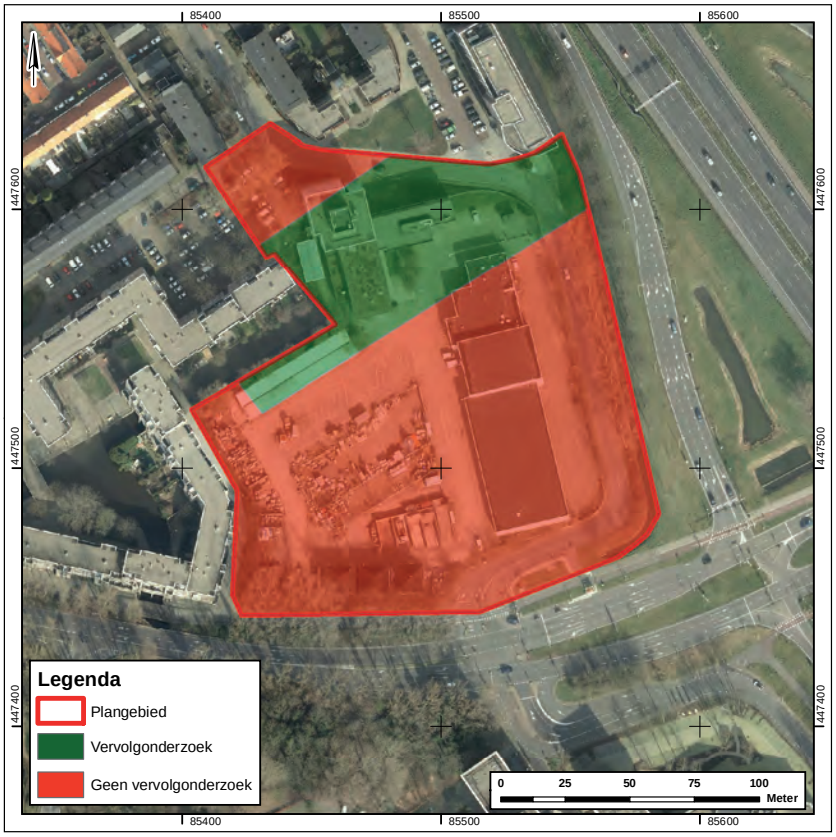

Afbeelding 6: het advies voor vervolgonderzoek.

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

geacht. De kosten van een dergelijk onderzoek wegen, in dit plangebied met een beperkte omvang, niet op tegen de baten.

Voor de zone waarin vanaf 1550 het gemeentelijke recycle-depot heeft gelegen, wordt geadviseerd om een booronderzoek te laten uitvoeren. Deze zone is 0,6 ha groot en daarom zijn 6 boringen in principe afdoende.

De boringen dienen tot in de ongeroerde, natuurlijke ondergrond te worden gezet. Ook dient er tenminste 1 controleboring tot 4 meter diepte te worden gezet. Het doel van onderzoek is bepalen of in de bodem mogelijk nog resten aanwezig zijn van 'De Stille Putten' of dat deze door recentere ontwikkelingen verdwenen zijn. Indien er nog resten aanwezig zijn, dient bepaald te worden wat de omvang, diepte, aard, datering en kwaliteit van de vindplaats is. De uiteindelijke beslissing omtrent vervolgonderzoek ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Delft.

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	Archeologisch Informatie Systeem
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Literatuur

Annema, W., 1992: *De diensten van het algemeen nut, in: J.W.L. Hilkhuijsen (red.), 1992: De stad Delft. Cultuur en Maatschappij van 1813 tot 1914*, Delft.

Berg, W.G.T. van den, 1998: *125 jaar gemeente reiniging Delft*, Delft.

Bestemmingsplan Noordoost, vastgesteld 28 juni 2007.

Kerkhof, M., 2012: *Archeologische beleidskaart gemeente Delft*, Delft.

Kruikius, N. & J. Kruikius, 1977 (1712): *'t Hooge heemraedschap van Delflant met alle de steden, dorpen en ambachten*, Alphen aan den Rijn.

Paans, M., E.J. Bult, J.M. Groen & C. Gutjahr, 2004: *Archeologisch-Geologische kaart van de gemeente Delft*, Delft.

Lijst van afbeeldingen

Afbeelding 1 (blz. 7)
De ligging van het plangebied op een luchtfoto (bron: Google Maps).

Afbeelding 2 (blz. 8)
De verwachting volgens de beleidskaart van de gemeente Delft

Afbeelding 3 (blz. 11)
Het plangebied (globaal) geprojecteerd op de kaart van Kruikius uit 1712.

Afbeelding 4 (blz. 12)
Geomorfologische situatie in en rondom het plangebied op basis van de archeologisch-geologische kaart van Delft.

Afbeelding 5 (blz. 13)
Waarnemingen en onderzoeksmeldingen in een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.

Afbeelding 6 (blz. 15)
Het advies voor vervolgonderzoek.

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)

DTZ Zadelhoff
Gedownload op: 12-03-2018 (14:38)
Door: Dyon Aldenhoven (d.aldenhoven@novaform.nl)